

Strafrecht trekt krijtlijnen

Nieuwe wet verzwaart straffen voor ouderenmishandeling, ook voor familie

- ▶ Mishandeling ouderen te lang ontkend
- ▶ Negentig procent van de daders is familie
- ▶ Afpersing door familieleden is voortaan strafbaar

Erik DE SMET

De Kamer van Volksvertegenwoordigers keurde een wet goed die zwaardere straffen voorziet voor mentale ontwrichting en misbruik van kwetsbare personen. Dat kunnen ouderen zijn, maar ook mensen met een beperking, zwangere vrouwen of zieken. Ouderenmishandeling komt echter het vaakst voor. Blijkens meerdere onderzoeken werd een op de acht mensen ouder dan 65 ooit al geconfronteerd met een vorm van lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld.

Aan de basis van het oorspronkelijke wetsvoorstel lag senatrice Sabine de Bethune (CD&V). „Veel te lang werd het probleem van ouderenmishandeling miskend”, zegt De Bethune. „Onderzoeken tonen de ernst van het probleem glashelder aan en toch is ouderenmishandeling, vooral dan binnen de familiale sfeer, nog steeds een taboe.”

Mishandeling kan vele vormen aannemen (zie artikel hiernaast). De Bethune: „Ouderen worden bestolen, in geld of in goederen, en er wordt misbruik gemaakt van hun goedgelovigheid. Bijna negentig procent van de plegers blijkt familie. Tot nog toe waren ze niet strafbaar. Ze konden enkel worden verplicht tot het betalen van een schadevergoeding. De nieuwe wet verandert dat. Ze kunnen nu voor de strafrechter worden gebracht.”

Zorgafhankelijkheid bij ouderen verhoogt het risico op misbruik. © Reporters

Artsen en hulpverleners hebben voortaan ook het recht hun beroepsgeheim te doorbreken en dergelijke feiten te melden. Tot slot kunnen verenigingen voor ouderen die zich bezighouden met de problematiek, zich burgerlijke partij stellen, net zoals nu al gebeurt in processen over racisme door het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Let wel, enkel indien het slachtoffer daarmee instemt.

Stok achter de deur

De nieuwe wet kwam er vooral omdat betrokken welzijnswerkers zoals het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling een wettelijk instrument voor een strafrechtelijke aanpak vroegen. Jarenlang ijverde Sabine de Bethune daarvoor. „Het aan-

tal ouderen in onze samenleving stijgt”, legt ze uit. „Naarmate mensen ouder worden, worden ze meer zorgbehoevend. Onderzoek bewijst dat zorgafhankelijkheid het risico op mishandeling verhoogt.”

Lossen strengere straffen het probleem echter ook op? De senatrice wijst allereerst op de nood aan een goede samenwerking met de welzijnssector en op het belang van een aanpak van familiale problemen door welzijnswerkers. „Processen zijn niet noodzakelijk de oplossing, maar soms zijn ze wel nodig”, meent De Bethune. „De strafbaarheid van feiten is alvast een stok achter de deur. Een gerechtszaak blijft echter het ultieme middel. Elke situatie is verschillend en de rechter zal elk geval afzonderlijk moeten beoordelen. Belangrijk is dat ouderen-

mishandeling nu een bijzondere plaats krijgt in het strafrecht. Bijgevolg wordt van parket en politie nu ook verwacht dat het strafbeleid nauw aansluit bij de preventie. Een van onze voorstellen daartoe is de aanstelling in elk arrondissement van een referentiemagistraat die op het niveau van het parket de aanpak van verschillende misdrijven tegenover kwetsbare personen opvolgt.”

Alvast het gerechtelijke arrondissement Luik bouwde in deze materie ervaring op. De procureur des Konings vroeg er reeds enkele jaren geleden bijzondere aandacht voor geweld op ouderen. Feiten worden nauwgezet geregistreerd en in elke politiezone is er een referentieagent. Een model dat volgens Sabine de Bethune in het hele land navolging verdient.

Roepen, schelden, dreigen

Geweld op ouderen is vooral psychisch, maar soms ook ontspoorde zorg

Nicole LEHOUCQ

Het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling noteert vooral klachten over psychisch geweld. „Dat kan allerlei vormen aannemen: roepen, schelden, pesten”, weet Iris De Roeck, beleidsmedewerker van het meldpunt. „Meestal gaat er ook een financiële dreiging mee gepaard. ‘Als je geen geld geeft, pleeg ik zelfmoord’ of ‘dan mag je je kleinkinderen niet meer zien’. Ik raad mensen aan heel voorzichtig te zijn met het verlenen van een financiële volmacht, zelfs aan hun kinderen.”

„Mantelzorgers kunnen ook gewelddadig worden door stress of door overbelasting”

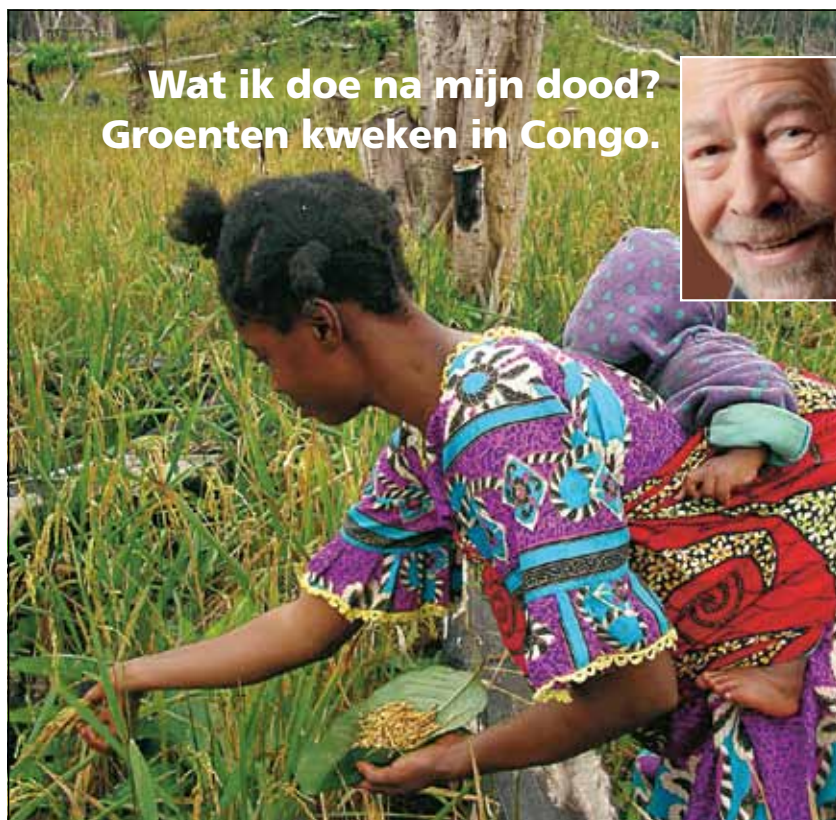
Psychisch geweld blijft vaak onopgemerkt. Een arts, die zich bij de huisartsen-vzw Domus Medica bezighoudt met geweld, vertelt: „Een vrouw die tien jaar lang geregeld werd uitgekafferd door haar partner, durfde dat al die tijd niet aanklaarten bij haar huisarts. Die partner was een joviale figuur, van wie je zoiets nooit zou verwachten.”

Mensen kunnen ook goedbedoelend gewelddadig zijn. Iris De Roeck: „Wie de zorg voor zijn ouders opneemt, kan door de combinatie met het eigen gezin en zijn baan overbelast raken en over zijn grens gaan. Daarom spreken wij van misbehandeling.” „Kinderen die voor hun ouders zorgen, kunnen ook gewoon fouten maken. De hele dag de radio laten spelen bijvoorbeeld”, vult haar collega Roos Crabbe aan.

Vooraf arts en thuisverplegers brengen probleemsituaties aan bij het meldpunt. Slachtoffers – overigens is de meerderheid vrouw – zullen dat niet gauw doen, omdat ze vaak afhankelijk zijn van de persoon die hen verzorgt. „Zoals de man die uiteindelijk overleed aan ondervoeding omdat zijn echtgenote hem verwaarloosde”, weet onze gesprekspartner bij Domus Medica. „De betrokken huisarts kreeg geen bevestiging van de problemen, wanneer hij de man daarop aansprak. Vandaar het nut van een meldpunt, voor beroepsmensen zowel als voor wie toevallig iets vaststelt.”

Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling: 078 15 15 70.

Advertentie

**Wat ik doe na mijn dood?
Groenten kweken in Congo.**

Platgebrande huizen en verwoeste akkers. Dat vonden de vluchtelingen uit Basankusu toen ze na de oorlog naar hun dorpen terugkeerden. De totaal berooide bevolking stond voor een zware opgave: de grond opnieuw vruchtbaar maken en zo vlug mogelijk zaaien en oogsten. Caritas International helpt deze boeren bij het aanleggen van hun moestuin om hen zo vlug mogelijk uit de vicieuze cirkel van honger en armoede te bevrijden.

Ook als u er niet meer bent, kunt u het leven van kansarmen ingrijpend veranderen. Steun onze projecten via uw testament. Bel onze verantwoordelijke legaten en erfenissen: Jules-Henri Poncelet 02/229 36 23 André de Pierpont 0475/74 37 14

 Noodhulp en heropbouw.
www.caritas-int.be